

Almanacfa

För Året

Efter Frälsarens CHRISETTS Födelse

1794.

Till GÖTHEBORGS Horizont,
Eller 57 grad. 42 min. Pol-högd, och $24\frac{1}{5}$ tids
min. Meridian skilnad Väster om Stock-
holms Observatorium.

Efter Kungl. Majts Nädigste Städ-
gande, utgifwen

Af Dessa Wetenskaps-Academie.

Sol - förm.
d. 31 Jan.

Mån - förm.
d. 14 Febr.

STOCKHOLM,

Eryt hos JOHAN PEHR LINDE.

Exemplaret säljes hafstadt och skuret för i Skilling Sp.

Fortsättning af framst. Professoren och Rid-
daren J. G. Wallerii belönte Svar,
uppå Kgl. Vet. Academien's Fråga,
om Åkerjord-arternas skiljemärken och
förbättring genom tjenlig blandning *).

Hvit-Leran widgår jag mig ej fullkomligen
känna, huru hon förhåller sig i Åker; men efter
des bekanta egenskaper och dess läge på högland
mark, finner man, det hon i bruk bör så hand-
teras som en Lått-jord, och i följe deraf ej tala
hwarken djup eller mycken förning, men förra
att efter första förningen igenväntas i början av
Junii Månad.

Till des förbättring tyckes sådan tillblandning
vara nödig, som meddelar henne sladga, hvarens
förmödligsten Ler är tjenligast, eller Ler-mång-

* Se det föregående i de 8 sista förslutna åren
manadot till Göteborgs Horizont.

naturlig eller med konst tillredd. Men de sifone
kan hon och hjälpas mycket ned Tors, Rårs
mylla eller Spånsjörd.

Ler-mylla, hvilken af somliga med allt fril-
berömmes och kallas Grå Ler-jord, fordrar nä-
stan dylik förtsel som Leran, men fordrar också
en noga uppassning, när hon är färdig till för-
ning, då hon och låter bättre handtera sig än Ler-
jorden. Churu hård hon kan vara i stark torr-
ka, är hon dock under stundom så redig af första
förföringen om Våren, att hon ej tarfvar mer än
två förföringar; men har trädet blifvit gjort i
otid, då är tre förföringar oändgängelige, äfven
om hon af starkt Någn om Våren blifvit hov-
runnen och sammanpackad. Imellan förföringarna,
sedan hon några veckor blifvit vådrad, bör hon
sladdas, ifall hon är kostig, eller harfwas, men
ingalunda straxt efter förföringen, för de orsaker
som förut anfördé är.

Ingendera af de nämnde Ler-myllor, styfware
eller lösfare, behöfwa någon sådan förbättring, som
gör dem lösfare. Alt bruks på denna jordmon
Sand, till uppbländning, att göra Åkren lösfare,

wore i sanning detsamma, som att förvändla en
bättre Åker-jord till en sämre; Ty det är ett
uppenbart fel att tro, det mycket lös jord shall
vara den bästa. Ler-myllen loswar utan all tills
blondning ynnig och kärnfull Såd, då hon alle
nast underhålls med nödtorstig godning, hvar till i
brist af Ladugårds-gödsel, allahanda slags Löd
och Kärr-jord kan nyttjas. Med fördel har jag
nyttjat på hård Ler-mylla Spän-jord åtven hals
rullen halm, efter en gammal Halmstack. Den
som har tillfälle kan också nyttja Sot på den svit
wa Ler-myllen. Ler-mårgel har jag försökt på
en läsare högländig Ler-mylla, men utan synne
lig förmögn. Skall någon Mårgel brukas, bör
det vara Rais- eller Skal-mårgel, men nog
sparsamt och ingalunda utan tillblandning af Löd
eller annan Mylla.

Sandblandad Lera tal icke många förmningar,
icke heller djup förmning, i anseende till dess lig
och underhållning. Två förmningar gbra på den
na jord tillfyllest, men väl förståndes med rät
tiga Villar och Dragare förrättade. Efter siste
förmningen bhr denna jord sladdas eller ingemna
tas, att längre få behålla musten. Ogräs tas
med god härsning utrotas.

Denna Åker-jord äger i sitt lage större löshet
än i en Åker kan vara nyttig för befarad torrfa;
bhr fördensfull med sådan tillblandning underhåll-
pas, som gör henne stadigare och fastare. Här
hafwer fördensfull Ler-mårgel, antingen naturlig
eller tillredd, sitt rum, i synnerhet på Rö-Lera, som
är starkare brännande och torrlande; och bhr
des myckenhet jämkas efter inblandade Sandens
myckenhet. Ju mera Sand, desto mer af Ler-
mårgeln, till des proportion kan minnas, att
jorden får tillbörlig städga, hvilken bhr vara så
mycket större, ju grundare iorden är. Härav upp-
kommer oftlig nägon fert Sand-mårgel. I
brist af Ler-mårgel kan rent Ler nyttjas, men
till mindre qvintitet, och är förmäligt, om Moss
sa i bbrjan tillblandas.

Utom denna förbättring fordrar och denna jord
mer närande än nägon annan, af Sandfri
Törf och Kärr-mylla, Spän-jord med mer dy-
lkt, ehuru dese tillblandningar ej göra tillfyllest
på en grund Sand-Lera, deräst hon icke tillika
underhållpes af någon Ladugårds-gödsel.

Blappur-Lera, som består af en mer sammans-
tryct

tryckt och tät Lera, är nog svårbrukad. Den behöfwer flera djupa förningar att bli swäl sönderdelad, men ock ingen hvarken sladdning eller vältning. Hon bör alltid ligga med öppna färar, att af Luften undsäkta mycket mer närande ämnen.

Som denna Åker-jord måst plågas af för mycken tåthet, och merändels om icke alltid, tillika af drungen, kan för henne intet tjänligare vara, än antingen Kalk eller Åsta, eller ock Snäck-mylla. Kalk-mårgel kan ock med fördel nyttjas. Likasledes är Sot på denna jord ganska tjänligt, åtven Bol-stybbe att förminsta styfheten. Till godnning tjena Törf, Rårr-mylla, Spån-jord; men till sörre myckenhet än på den Sand-blandade Leran. Den som har god tillgång på Sand-mylla kan ock nyttja den till Klappur-Lerans uppbländning, men ej med lika fördel, som de förenämnde ämnen. Sand är på denna Lera också nyttig; ty onekligen är det förmönligare att förwandla Leran till mårgelartig Natur, med till blandning af Kalk-arter, än att förwandla den till Sand-Lera, med tillblandning af Sand.

Gå

Gås-Leran är en förtreflig jord att sätta, Utom fullkomlig fringdikning och Åker-jordens sönderdelning i smärre Åkrar, fördrar denna Lera stark och djup förning, ju oftare des bättre, att de i henne mångfaldige små Sug-röden, om jag så må tala, eller des partiklars sammansättning, må till det mästa funna bli swäl förtörd. Hon tal ingen vältning, hvaraf den myckna våta, hon innehåller, skulle hindras, utan bör alltid lemnas med öppna färor.

Till denna Leras förbättring kan hälst det nyttjas, som är af kalkartigt ämne. Att bruка ren kalk wore för kostsamt, men gammalt Murbruk är väl det föredelatigaste både att dämpa Syran och förtaga upplösningen, då derpå tillgång kan finnas. I brist deraf kan ock Byk-aska eller annan utslagd Åsta, blandad med groft Grus, nyttjas till så mycket denna Lera fördrar, hvilket väl går till en tredjedel mot jorden. Dessa tillblandningar funna och underhjälpas med tillblandadt Bol-stybbe till partiklarnes delning. Af sådan tillblandning får Gås-Leran en Mårgelartig Natur till slut. Rårr-jord och Törf så tillredde, som förut nämndt är, hafwa i denna Lera många falldig

föll dig nyttja, ensingen ensamme, eller i blandning med de förenämnde att nyttjas, som bryta Syran och Segheten, samt meddela några närmade ämnen. Att Sot åfwen med mycket förmå
åfwen på denna Lera kan nyttjas, är intet trivsel. Huruvida grot Grus ensamt nyttjadt kan uppvärma denna kalla jord och förtaga dess idräng, lemnar jag till widare förslag, men det vet jag, att hvarken Grus eller Sand kan bryta Syran, så framt icke man har tillgång på Ballartig Sand eller Snäck-sand.
